

Mertajärven kaupunkikosteikon rakentamishanke

RAKYL § 67

Selostus:

Mertajärvi oli 1970-luvun puoliväliin asti ympäröivän asutuksen puhdistamattomien jätevesien purkupaikkana haiseva lutakko. Järven pienempää länsiosaa ryhdyttiin kunnostamaan 1980-luvun lopussa silloisen Mikkelin vesi- ja ympäristöpiirin ja Savonlinnan kaupungin yhteishankkeena, johon sisältyi järven vesikasvillisuuden juurakoiden poisto, ravinteiden saostus kemikaalilla, suodatinkankaan asettaminen mutakerroksen päälle ja hiekkakerroksen ajaminen kankaan päälle.

Nyt tämän kunnostuksen myönteinen vaikutus on loppuun käytetty ja Mertajärven länsiosasta rakennetaan kaupunkikosteikko. Kosteikon suunnitelleen Ramboll Finland Oy:n mukaan tämä on ensimmäinen kerta Suomessa, kun vesialueesta rakennetaan kosteikko. Maa-alueille kosteikkoja on tehty paljonkin, mm. Puruveden valuma-alueella viime vuosina Puruveden kunnostushankkeen yhteydessä.

Tavoitteena on, että kosteikosta syntyisi Parikkalan Siikalahden kaltainen rikas elinympäristö monipuoliselle lintu- ja eläinlajistolle - kuitenkin paljon pienempänä - ja tämän myötä luonnosta innoitusta saaville kaupunkilaisille lähivirkistyskohde, jota voivat hyödyntää myös koulut opetustarkoituksessa, kun järveä kiertämään rakennetaan luontopolku opastauluineen.

Kosteikkohankkeen kokonaiskustannus on 100 000 euroa, josta vuonna 2018 saatu Sipilän hallituksen joululahjaraha kattaa puolet.

Kosteikko ei tule peittämään koko nykyistä Mertajärven länsiosan avovesialuetta, vaan keskelle jätetään avovettä kaloille lintujen ravinoksi (niukkahappisessa vedessä menestyviä kaloja tullaan myös tarvittaessa istuttamaan).

Kesäkaudella 2020 poistettiin järveen heitettyjä romuja, harvennettiin järven rantapuustoa ja raivattiin rantaryteikköä, ajettiin kantoja rantakasvillisuussiirrännäisten kasvualustoiksi, rakennettiin laituri, ja kunnostettiin järven kiertävä kevyenliikenteen väylä.

Nyt keväällä 2021 asennettiin järveen (jäitten aikana) rakennetut noin 30 kasvualustaa juuttikankaineen rantakasvillisuussiirrännäisten kasvualustoiksi. Tulevan kevään aikana alueella asennetaan lintujen pesäalustoja, tuodaan kevyenliikenteen väylän varteen puiston

penkkejä ja ryhdytään siirtämään rantakasvillisuutta Puruveden valuma-alueelta Rauvanjärvestä kasvualustoille, mahdollisesti maatiloilta saatavien olkipaalien ja myös kantojen päälle (johon laitetaan kuusenoksakerros sitomaan rantakasvien juurrakkomullat valumasta veteen). Uloimmille kasvualustoille tullaan istuttamaan veneestä käsin koko kesän kukkivia kasvilajeja. Vene pyritään hankkimaan kaupungin rannoille hyläistä veneistä.

Järvelle suunniteltujen maisemakivien asentaminen avovetenä säilyvälle alueen osalle on haastava työvaihe. Ongelmana on saada ylimmät kivet pysymään pinnalla alusrakenteiden avulla pohjamutaan uppoamiselta. Alusrakenteiden vaihtoehtoina ovat järveen ajettavat hakopuut ja / tai purettavista hirsirakennuksista tehtävät hirsiarinat ja -arkut. Kivet ajetaan kevään aikana Pääkanta Säätiön Viitamäen montuilta.

Kunnostussuunnitelmaan sisätty myös Kerdin kohdalle rantaan rannan suuntaiseksi rakennettava laituritaso, jonka toteutetaan määrärahojen salliessa syksyllä 2021 tai siirretään ensi vuoteen.

Jatkossa umpeen kasvavilta lammilta on tarkoitus siirtää Mertajärveen myös lampien päällä kasvavia sammalmattoja. Lintujen levähdyspaikiksi avovesialueelle on ajateltu myös metsähakkuista jääviä latvatukkeja pystyyn asennettuna.

Kosteikkorakenteiden teot ja asentamiset hoitaa Kerimäen työpaja.

Kosteikon rakennustyöt pitää osin keskeyttää alkukesäksi suojellun viitasammakon vuoksi. Töiden edetessä myös viitasammakoiden elinolosuhteet kosteikossa tulevat paranemaan.

Todettakoon, että Mertajärven isomman itäpuolen osan kunnostamiselle ei ole rahaa eikä valmiita suunnitelmiaakaan. Ympäristönsuojelupalvelujen yhteistyössä SAMI:n Varpalan kalastuskouluyksikön kanssa monena vuonna tekemä kunnostus juurrakoita poistamalla ja hoitokalastuksella valui hukkaan, kun kartanon peltojen kuivatus rakennusmaaksi tehtiin suoraan järveen, joka toi vuosisataisesta pelto-lannoituksesta peräisin olevan ravinnekuormituksen järveen.

Suunnitelmia koko Mertajärven kunnostamiseksi on ollut useita. Pissimmälle edennyt kunnostushanke oli parikymmentä vuotta sitten, jolloin järvi suunniteltiin kunnostettavaksi kuivattamalla ja kaivamalla pohjaliejut osin pois. Hanke kuitenkin kariutui alueella elävien lampikorentojen vuoksi.

Vaihtoehtoina ovat olleet myös imuruoppaus ja veden vaihto sekä

järven täyttö. Suunnitelmat ovat kuitenkin kaatuneet miljoonaluokan kustannuksiin tai töiden mahdottomuuteen jopa 10 metriä paksun höttöisen mutakerroksen takia, joka pitäisi poistaa alta myös järveä täytettäessä eikä mutaa pystytä läjittämään mihinkään asutuksen läheisyyden vuoksi.

(Valmistelu: ympäristöpäällikkö Matti Rautiainen puh. 044 - 417 4685)

Ympäristöpäällikön esitys:

Lautakunta päättää merkitä pöytäkirjaan tiedoksi kosteikkohankkeen rakentamisvaiheen ja tehdä tutustumiskäynnin työmaalle mahdollisen lähikokouksen yhteydessä tai erikseen myöhemmin sovittana ajankohtana touko-kesäkuussa 2021.

Päätös:

Esitys hyväksyttiin.

Tutustumiskäynnin ajankohta sovitaan myöhemmin.